

HANDLINGSPLAN FOR ET TRYGT OG GODT BARNEHAGEMILJØ I ALVDAL BARNEHAGE

INNHold:

1. Innledning : Lovgrunnlaget. Hvordan planen skal brukes.

2. Målsettinger.

3. Hva er krenkelsler i barnehagen.

4. Hvordan oppdages krenkelsler

5. Forebyggende arbeid.

6. Tiltak.

7. Overgang til ny avdeling/skolen

8. Evaluering

9. Litteratur.

Vedlegg.

- Skjema 1: Tiltaksplan når krenkelsler oppstår.
- Skjema 2: Referat fra møte
- Sjekkliste 1: Angående voksnes forhold til barna.
- Sjekkliste 2: Angående miljøet til barna i barnehagen.

1. INNLEDNING.

Lovgrunnlag for retten til et trygt og godt barnehagemiljø.

Barnehageloven § 1 sier:

”Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.”

Fra januar 2020 gjelder disse endringene i Lov om barnehager:

Kapittel VIII Psykososialt barnehagemiljø

§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse

- *b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt*
- *c) når tiltakene skal gjennomføres*
- *d) hvem som skal gjennomføre tiltakene*
- *e) når tiltakene skal evalueres.*

*§ 43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn
Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.*

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Rammeplanen utdypet personalet sitt ansvar for barnets omsorg- og læringsmiljø og for å fremme positive handlinger som motvirker avvisning, mobbing og vold.

Denne planen er utarbeidet av personalet og foreldre i Alvdal barnehage, gjennom gruppeoppgaver og diskusjoner. Planen skal brukes i det daglige arbeidet i barnehagen, i det forebyggende arbeidet samt hvis det oppdages tilfeller av mobbing i barnehagen.

Planen skal revideres hvert tredje år og det skal være en årlig gjennomgang i personalmøter.

Planen er et bevisst, forpliktende og godt redskap for aktiv og rask handling i barnehagens hverdag.

2. MÅLSETTINGER.

Hovedmål:

Barn skal ikke krenke eller bli utsatt for krenkelser i Alvdal barnehage

Delmål:

Personalet skal arbeide aktivt med å forebygge krenkelser.

Personalet skal arbeide aktivt med å avdekke krenkelser.

Personalet skal arbeide aktivt med å stoppe krenkelser.

3. HVA ER KRENKELSER I BARNEHAGEN?

Krenkelse i barnehage handler om at barn blir plaget systematisk over tid. Det er et skjevt maktforhold mellom de som krenker andre og de som blir utsatt for krenkelser.

Dette kan arte seg som fysisk/psykisk plaging, trakassering, trusler, erting, håning, negativ omtale/tiltale, utestenging og/eller ignorering over tid.

Dette foregår ikke tilfeldig, og rammer ikke tilfeldig.

Det kan i barnehagen oppstå erting, enkeltepisoder med konflikter eller slåssing, enkelttilfeller av utestenging m.m.. Dette er noe som kan forekomme i barns lek, og som oftest ordnes dette opp i etter hvert og uten problemer for noen av partene.

4. HVORDAN OPPDAGES KRENKELSER?

Man kan skille mellom direkte krenkelser og indirekte krenkelser:

Direkte krenkelser	Indirekte krenkelser	Tegn på at barnet kan være utsatt for krenkelser.
<p>Er forholdsvis synlige, åpen angrep på barnet. For eksempel:</p> <p>Fysiske former som dytting, slag, kloring etc.</p> <p>Verbalt som at barn blir terget, latterliggjort eller ydmyket.</p>	<p>Er mer skjult og innebærer ofte at barnet blir sosialt ekskludert og utestengt fra gruppen.</p> <p>Indirekte krenkelser er altså plaging uten synlige og åpne angrep.</p> <p>Dette kan for eksempel være:</p>	<p>Krenkelser kan være vanskelig å oppdage. Det er ingen sikre og klare tegn på at krenkelser foregår.</p> <p>Plutselige og store forandringer i barnets adferd er imidlertid et viktig tegn:</p> <p>Vil ikke gå i barnehagen. Vil ikke være med andre hjem.</p>

<p>Handlinger som ødelegger offerets eiendeler eller fornærmer offeret på annen måte.</p> <p>Barn som stadig blir utsatt for skremsel og blir forfulgt samtidig som de har vansker med å forsvare seg.</p> <p>Stadig utestengelse fra leken.</p>	<p>Handlinger som er karakterisert av tvang og formynderi.</p> <p>Barn som stadig avvises eller ikke inviteres i lek. Blikk, ord, erting, gester, grimaser og utestenging. Barn som blir oversett eller overhørt.</p>	<p>Vil ikke fortelle hva som er galt.</p> <p>Endret atferd. Kan bli lett oppfarende, sint, aggressiv, trist, innesluttet, stille eller usikker. Mister selvtillit; trekker seg unna og går alene. Vil ikke delta på aktiviteter, tar ikke initiativ.</p> <p>Mere avhengig av voksne.</p> <p>Gruppens «klovner».</p> <p>Konsentrasjonsvansker.</p> <p>Gråter seg i søvn eller har mareritt.</p> <p>Endrede sove-, spise- og hygienevaner.</p> <p>Fysiske plager; vondt i magen, hodet, oppkast, eller fysiske merker etter mobbing.</p> <p>Plager yngre barn eller søsken.</p>
--	---	---

Observasjon som virkemiddel for å oppdage krenkelser er nødvendig! De voksne i barnehagen må ha en observerende væremåte ved å være aktivt tilstede med alle sanser, legge merke til de små ting og være der som barnet er.

5. FOREBYGGENDE ARBEID.

Språklig kompetanse: Å kunne sette ord på egne tanker, hendelser og følelser er en svært viktig språklig kompetanse. Barn trenger støtte fra voksne som undrer seg sammen med det. Barn kan da "vende blikket innover" og kjenne etter hvordan de opplever ulike situasjoner. Dette er nødvendig for barn.

Sosial kompetanse som ressurs mot krenkelser: Sosial kompetanse handler om å lykkes i å omgå andre, og er viktig for å forebygge krenkelser. Sosial kompetanse gjør at en lettere mestrer stress og motgang, og kan være en "vaksinasjonsfaktor" mot utfordrende atferd. I det daglige samspillet med andre lærer barn hvordan de skal være mot hverandre. Av den grunn er det viktig å vurdere kvaliteten på ulike former for lek, samspill og aktiviteter. Når barn strever i lek og det sosiale samspillet, trenger de hjelp og støtte fra de voksne. Barn med uønsket atferd trenger handlingsalternativ og ikke kjeft, slik at det kan utvikle nye strategier som er mer hensiktsmessige. De voksne må skildre ønsket atferd. Barn som strever med å tolke og forstå det sosiale samspillet, trenger voksne som kan omsette det til dem. Slik kan det forstå andre.

Dette betyr at barna trenger voksne som:

- Er aktive og tydelige
- Er nære og omsorgsfulle.
- Selv er god rollemodell som voksen.
- Ser, lytter og verdsetter barna, finne barnas gode sider.
- Veileder og støtter barna, bekrefter og roser god atferd.
- Er bevisst at de har ansvar for kvalitet i relasjonene.
- Leker og er aktivt deltakende.
- Vet hvordan vanskelige situasjoner skal håndteres på en positiv måte.
- Er profesjonelle i møte med foreldre. Tidlig informasjon.
- Observerer og kartlegger i stedet for å «synse».

Passivitet hos personalet er svært uheldig. Hovedfokuset skal være hos barna.

I utelek og frilek skal de voksne primært fordele seg sammen med barna.

Personalet må vurdere/reflektere nøye over hvordan tid og ressurser brukes.

Organisering Ved å organisere barna i **små grupper** deler av dagen, får personalet en tettere relasjon til barna. Gruppene kan være ute/inne/på småturer og ha ulikt innhold. I gruppene eller i samlingsstund kan vi f.eks. jobbe med tema vennskap, lage regler med barna, rollespill.

Barna får et mer tilpasset tilbud i smågrupper, med utgangspunkt i egne behov. Arbeid med barn i små grupper gjør at personalet lettere fanger opp signal fra barna, og kan støtte og veilede deres språklige og sosiale utvikling.

Hva kan foreldre bidra med for å forebygge krenkelser?

- Ha god kommunikasjon med barna hjemme, snakke om at alle er like mye verdt.
- Være interessert i barnas tanker, følelser og interesser.
- Være gode rollmodeller.

- Ta tak i utfordringer som evt. dukker opp.
- Gi andre barn oppmerksomhet ved å hilse og bry seg om dem.
- Ta initiativ til sosialt samvær med andre familier og barnehagevenner på fritiden.
- Snakke positivt om andre barn og deres foreldre
- Oppmuntre barnet til å ta den svakes/utsattes parti

6. TILTAK NÅR DET MISTENKES AT ET BARN IKKE HAR ET GODT OG TRYGT BARNEHAGEMILJØ.

Når de voksne oppdager at noen blir utsatt for krenkelser:

Det er alltid de voksnes ansvar å avdekke og forebygge. Det er når de voksne, barnehageansatte og foreldre, er sammen med barna at de oppdager hva som foregår mellom barna. Dan Olweus (psykolog og professor) kommer med følgende råd når de voksne oppdager krenkelser mellom barn:

1. Inngripen: Ikke gå forbi barn som plager hverandre, da tror den som blir plaget at du aksepterer denne type atferd. Ikke spør hva som har skjedd, men sett konkrete ord på det du faktisk har sett.
2. Si til barna at dette ikke er akseptabelt: snakk direkte til barna og møt blikkene deres. Ikke vær emosjonell, men nøytral i ditt budskap. Vær tydelig!
3. Vær en voksen som barna vet at bryr seg. Den som blir plaget og den som plager, trenger en sterk og tydelig voksen som både støtter og sier i fra.

Personalet i Alvdal barnehage har utarbeidet disse tiltakene om hvordan håndtere krenkelser i barnehagen:

I situasjonen:	Med den som plager:	Med mobbeoffer:	Med foreldre:
Handle med en gang det oppstår en situasjon og avverge den. Snakke med barna og hjelpe de til å forklare. Bruke åpne spørsmål. Beskrive hvordan vi tolker situasjonen.	Observere og kartlegge evt. mønster. Snakke med barnet, lytte til hva han/hun har å si. Støtte og hjelpe hvis det er vanskelig å sette ord på det.	Observere og kartlegge evt. mønster. Snakke med barnet, lytte til hva han/hun har å si. Støtte og hjelpe hvis det er vanskelig å sette ord på det.	Ta kontakt med begge foreldreparter. Inkludere og finne løsninger sammen med foreldrene. Legge til rette for et godt daglig samarbeid med hjemmet, der det er rom for å ta opp saker med hverandre.
Gi ros til barn som evt. kom og sa fra om situasjonen.	Være tydelig på at krenkelser ikke er greit. Støtte barnet til å vise empati ovenfor andre.	Være nær i det daglige, gi barnet støtte i samspill med andre. Vise og forklare at det er viktig at barnet tar kontakt med en voksen for hjelp.	

Foreldre i Alvdal barnehage har i gruppearbeid blitt enige om at de ønsker direkte kontakt fra barnehagens side hvis det oppstår situasjoner med deres barn. De ønsker informasjon samme dagen som det har skjedd.

De ser det som viktig at det er godt samarbeid mellom barnehage og hjemmet, slik at det er lett å ta opp saker med hverandre. De ønsker at barnehagen og hjemmet har samme tiltak, slik at barna opplever likhet. Foreldrene ser viktigheten av å være gode rollemodeller selv.

Foreldregruppen er åpen for å ta opp saker direkte med hverandre hvis de oppdager at enkeltbarn (deres eget eller andre barn) blir ekskludert eller krenket på fritiden. De ønsker takhøyde for å kunne ringe hverandre. Samtale med barnehagen i tillegg kan være lurt for å vite hvordan ting oppleves der.

7. OVERGANG TIL NY AVDELING/SKOLEN.

Når barn flyttes over til ny avdeling samarbeider ped.lederne på de to avdelingene sammen slik at overgangen skal oppleves som trygg og god for barnet. Ped.lederne har samtaler om blant annet barnets sosiale utvikling. Hvis barnet har opplevd å bli krenket skal dette informeres om, slik at den nye avdelingen er godt forberedt hvis det skal oppstå liknende hendelser.

Den nye avdelingen blir besøkt flere ganger, og ansatte på den nye avdelingen har fokus på å bli kjent med de nye barna. Barna får en primærkontakt, denne skal være nær barnet de første ukene til barnet er blitt trygg på alle voksne.

Det samarbeides om overgang fra barnehagen til skolen. Skolestarten skal være forutsigbar og trygg, og gi alle nye elever en positiv opplevelse. Barnehagen og skolen har egen plan på overgangen, den viser de faste aktivitetene i forbindelse med overgangen. I tillegg er det en rekke uformelle besøk på skolen når det nærmer seg skolestart. Det gjennomføres overgangssamtale mellom kontaktlærer i 1 klasse og pedagogisk leder- her informeres kontaktlærer om barna, organisering/ arbeidsmåter /opplegg i barnehagen. Ved oppstått situasjoner i barnehagen, informeres skolen om dette. Foreldre signerer et skriftlig samtykke om hvilke opplysninger barnehagen kan gi til skolen i forbindelse med overgangen. Se vedlegg.

8. EVALUERING

Foruten bruk av vedlagte skjema, skal:

- La sjekklister 1 og 2 om barnehagens oppvekstmiljø jevnlig bli et diskusjonsgrunnlag i personalgruppa, på avdelingsmøter, personalmøter m.m.
- Personalet årlig evaluere sitt arbeid for et godt og trygt barnehagemiljø.
- Planen vil holdes oppdatert i forhold til de enhver tid gjeldende retningslinjer fra Kunnskapsdepartementet.

9. LITTERATUR.

Faglitteratur for personalet:

- Berit Bae: Det interessante i det alminnelige
- Jesper Juul: Det kompetente barn
- Jesper Juul: Fra lydighet Til ansvarlighet
- Jesper Juul: Diverse videoer
- Kari Lamer : Sosial kompetanse. Teoribok, handbok.
- Kari Pape: Fra ord til handling – Fra handling til ord
- Myrna B. Shure: JEEP (Eg er en problemløser)
- Reidar Pettersen: Mobbing i barnehagen
- Utdanningsdirektoratet: Barn sin trivsel – Voksne sitt ansvar

Litteratur for barn i barnehagealder

- Ann De Bode: Det er alltid meg de skal ta
- Birgitta Stenberg: Billy og sinte Lotta
- Birgitta Stenberg: Bjørn drar på landet
- Egon Mathiesen: Katten med de blå øynene
- Else Færden: Den stygge drageungen
- Eva Eriksson: Stures nya jacka
- Gunder Andersson: Martins sommer
- Gunilla Bergström: Albert og udyret
- Gunilla Bergström: Hvem kan redde Albert Åberg?
- Gunn-Britt Sundström: Gutten i supermandrakten
- Kari Saanum: Herr Alkabars nese
- Lena Klefeldt: Otto og Joppa
- Mats Wänblad: Lilleving
- Mette Cecilie Newth: Lille Skrekk
- Paul Leer Salvesen: Fy Fabian
- Per Christian Jersild: Hymir
- Tone Lie Bøttinger: Min storebror apen
- Tor Åge Bringsværd: Karsten liker å danse
- Tor Åge Bringsværd: Ruffen – sjøormen som ikke kunne svømme
- Trond Brønne: Petter og månen
- Ulf Nilsson: Den lille gutten og løven
- Ursula Kirchberg: Selim og Susanne

VEDLEGG.

Tiltaksplan når krenkelses skjer:

Avdeling:..... Ansv. ped.leder:.....

Det skal skrives referat fra alle møter.

TILTAK	ANSVAR	TIDS- FRIST	KOMMENTARER	GJENNOM- FØRT DATO/SIGN
Det skal gripes inn straks det avdekkes at krenkelses skjer, og tiltak igangsettes umiddelbart.	Alle	Umiddelbart i situasjonen		
Dersom krenkelses er oppdaget skal ped.leder og styrer informeres	Den som har oppdaget det.	Samme dag eller så fort som mulig		
Vurdere å ta saken opp i tverrfaglig team BUT.	Pedagogisk leder			
De ansatte informeres og blir oppfordret til å observere de involverte barna.	Styrer/ pedagogisk leder	Innen 1 uke		
Utarbeide felles strategier blant de ansatte	Pedagogisk leder	På neste avdelings møte		
Møte med foreldre hver for seg eller sammen- vurderes i hvert tilfelle. Bli enige om tiltak som skal gjøres for å stoppe krenkelsene.	Pedagogisk leder/styrer	Innen 2 uker		
Oppfølgingssamtaler med de involverte barna	Styrer/ pedagogisk leder	Hver uke i minimum 4 uker		
Vurdere å informere hele barnegruppen	Styrer/ pedagogisk leder/foreldre	Innen 2 uker		
Vurdere å opprette et sosialt nettverk rundt de barna det gjelder	Styrer/ pedagogisk leder.	Etter møte med foreldre og samtale med barna		
Evaluerings etter et halvt år og eventuelle videre tiltak	Pedagogisk leder	6 mnd.		

REFERAT FRA MØTE I BARNEHAGEN.

Skjemaet skal ligge i barnets mappe (evt. kopi til foresatte)

Møtedato: _____ År: _____

Tilstede på møtet var: _____

Hva saken gjelder:	Tiltak videre:	Ansvar:

Dato for neste oppfølgingsmøte er satt til: _____ år: _____

Alvdal, den: _____

Underskrift ansatte

Underskrift ansatte

Underskrift foreldre

Underskrift foreldre

SJEKKLISTER ANG MILJØET I BARNEHAGEN.

SJEKKLISTE 1: angående voksnes forhold til barna:

Barnegruppe..... Dato:.....

Spørsmål:	Ja -alltid	Ja- oftest	Nei- sjelden	Nei- aldri
Er voksne i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barns initiativ?				
Eller mer preget av å gi beskjeder, formidle egne tanker og kontrollere at barna følger regler?				
Blir alle barna lagt merke til i like stor grad, uavhengig av type personlighet? (innad /utadvendt)				
Får noen barn stadig positiv oppmerksomhet fra oss voksne – mer enn andre barn?				
Får noen barn stadig negativ oppmerksomhet fra oss voksne – mer enn andre barn?				
Kan en se at det har blitt et "mønster" i at vi voksne har lettere for å tro på noen barns forklaring på konflikter enn andre i gruppa?				
Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar mer kontakt med – og finner på flere aktiviteter med enn andre barn?				
Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar lite kontakt med – og sjelden tar initiativ til aktiviteter med?				
Klarer vi å involvere alle barna i fellesskapet - f.eks. praten rundt bordet ved måltider?				
Har vi voksne større tålmodighet med enkelte barn i gruppa enn andre, når det gjelder å følge dem opp / hjelpe dem?				
Blir noen barn raskere avbrutt / avvist av oss voksne enn andre når de tar kontakt med oss?				
Er alle voksne bevisst på at barn ikke alltid klarer å skille spøk / ironi? (Vær forsiktig med bruk av ironi mtp. barn som ikke forstår dette)				
Resultat:				
Tiltak:				Ansvar:
Evaluerings dato.....				Ansvar:

SJEKKLISTE 2 angående miljøet til barna i barnehagen:

Barnegruppe..... Dato:.....

Spørsmål:	Ja -alltid	Ja- oftest	Nei- sjelden	Nei- aldri
Er miljøet i vår barnehage preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse, varme og respekt?				
Eller er det preget av mye erting og kritiske kommentarer til og om hverandre?				
Er samspillet barna imellom preget av likeverd og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med?				
Eller er det preget av utestenging av enkeltbarn?				
Og/eller preget av klare sosiale hierarki				
Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede over hverandre sin mestring?				
Eller er miljøet preget av prestasjonskrav og konkurrerende holdninger til hverandre?				
Resultat:				
Tiltak:				Ansvar:

 <p>ALVDAL KOMMUNE</p>	<p>Organisasjonsnivå:</p> <p>Alvdal barnehage</p>
<p>Område:</p> <p>Overgang barnehage-skole</p>	<p>Dokumentnavn:</p> <p>Samtykke om informasjon til skolen i forbindelse med oppstart i 1. klasse</p>

SAMTYKKE OM INFORMASJON TIL SKOLEN I FORBINDELSE MED OPPSTART I 1. KLASSE

Pedagogisk leder i barnehagen og foreldre til

.....født.....

er i samtale blitt enig om at følgende informasjon angående barnet overbringes til skolen:

- Sosial utvikling
 - Kommunikasjon:
 - Vennskap:
 - Forhold til voksne:
 - Fungering i grupper:
- Kognitiv utvikling
 - Oppmerksomhet:
 - Konsentrasjon:
 - Førskolegrupper:
- Motorisk utvikling
 - Fin motorikk:
 - Grovmotorikk:
 - Aktiviteter:

Alvdal, den.....

Pedagogisk leder.....
underskrift

Foreldre.....
underskrift